

Revolutionen 25 år

För att kunna göra någon typ av "balansräkning" över vad den sandinistiska folkliga revolutionen innebar – och om denna, 15 år efter FSLNs första valförlust, lämnat kvar några märkbara framsteg för befolkningen i landet – intervjuade NfN en rad personer i Nicaragua, samtliga med ett förflutet inom FSLN. Vissa har fortfarande en tydlig koppling till partiet, andra är "sandinister i själen" men distanserar sig från partiapparaten.

Blanca Rosa Polanco, 41 år, är gift och har en son. Hon bor i byn Las Canoas i Tipitapa. Blanca är för närvarande medlem av kommunfullmäktige i Tipitapa, som har sandinistiskt styre, efter att tidigare varit klart liberalt. Hon står som nummer två på FSLNs valsedel till kommunfullmäktigevalen i november och kommer med all säkerhet att få en plats igen. Hon är den enda som representerar landsbygden och den enda kvinnan.

Andrea Morales, 48 år, har fyra barn och fyra barnbarn. Andrea växte upp i Chinandega, där fadern var arbetare och modern hemhjälp. Hon gifte sig med en arbetsledare vid ett av bomullsföretagen och flyttade ut till landsbygden. Hon är medlem i FSLN sedan 1977. Under 1980-talet arbetade hon i bland annat kvinnoorganisationen AMNLAE.

Lludely Aburto, 38 år, växte upp i en fattig familj i Condega. Under tiden vid universitet var hon studentledare, medlem av *Juventud Sandinista* och under 1990-talet suppleant i parlamentet för FSLN. Lludely arbetar i dag med en lokal frivilligorganisation och har kvar sina sandinistiska principer, men deltar inte aktivt inom partiet.

Uriel Pérez föddes i León, men är Managua i dag. Han är välkänd för NfNs "gamla" trogna läsare eftersom han arbetade på Nica-

Lludely Aburto har kvar sina sandinistiska principer, men deltar inte aktivt inom partiet.

raguas ambassad i Stockholm under flera år på 1980-talet. Uriel var under ett par år efter återkomsten till hemlandet anställd vid parlamentet. I dag försörjer han sig på att köpa och sälja reservdelar till båtmotorer.

Baltazar Jarquín, 74 år, är änklings med åtta vuxna barn och barnbarn. Tidigare var han jordbrukare och kooperativmedlem, men är nu kringvandrande säljare från Santa Lucia, Boaco. Han står som FSLNs första namn på listan i kommunalvalen i Santa Lucia.

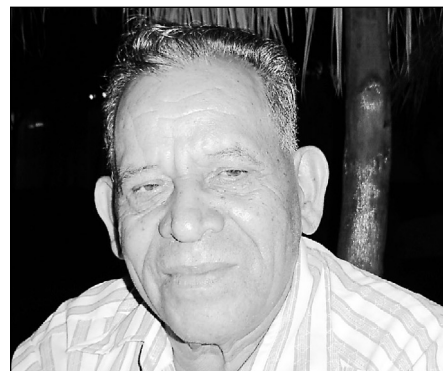
Diega del Carmen Mendoza är 66 år. *Doña* Carmen har fött åtta barn, varav fem är i livet. Hon har livnärt sig som hemhjälp och under revolutionsåren fick hon visst stöd som mor till en martyr. Den sandinistiske hjälten Walter Mendoza som blev likviderad den 7 juli 1979, var hennes äldste son. Tre söner deltog i kampen mot Somozaregimen.

Vad betydde revolutionen för dig?

Blanca: Den betydde en förändring av allt, speciellt vad gäller frihet och rättigheter. Vi var helt förtryckta, och i och med revolutionen kunde alla delta och säga sin mening. Vad vi ville var att bygga ett samhälle med plats för alla. Vi fattiga kände att det var en regering som representerade oss.

Andrea: Revolutionen räddade oss från okunnigheten, den gav mig min frihet som person och kvinna. Jag fick en egen identitet. Revolution betyder att bryta bojar. Hade den inte ägt rum ser jag mig fortfarande bo vid bomullsodlingarna och fortsätta att föda barn. Som kvinnor fick vi stå tillbaka i mycket, vi lämnade våra barn för att ge allt för landet.

Lludely: 1979 var jag fortfarande mycket ung, vilket betydde att jag inte deltog aktivt i kampen. Men under Somozaregimen kunde jag se hur grannpojkar försvar, en efter en. De blev fångslade eller dödade av Nationalgardet. Så det första revolutionen betydde för mig var att man inte längre behövde vara rädd. Ungdomarna kunde samlas vid gathörnet utan risk

Baltazar Jarquín står som FSLNs första namn på listan i Santa Lucia.

att bli bortförda eller misshandlade. Det som tidigare var en dröm, att kunna tala och gå omkring fritt, blev verklighet. Sedan betydde revolutionen att jag kunde få stipendium och läsa vid universitet, otänkbart innan med tanke på de förhållanden jag kommer ifrån. För mig betydde revolutionen att vi ungdomar kunde delta aktivt och bidra till samhället. Det var ett solidariskt samhälle, revolutionen enade oss. Genom den blev vi också synliga på världsskär-tan.

Uriel: Revolutionen betydde en total förändring av livet, av de perspektiv vi hade och även personligt, mitt ego växte. Jag kände mig mer som medborgare, mer människa. Vi var stolta över att vara nicaraguaner. Äntligen blev vi fria från den stora husbonden i norr. Det skapades en större social säkerhet. Det fanns solidaritet både i kvarteret och internationellt.

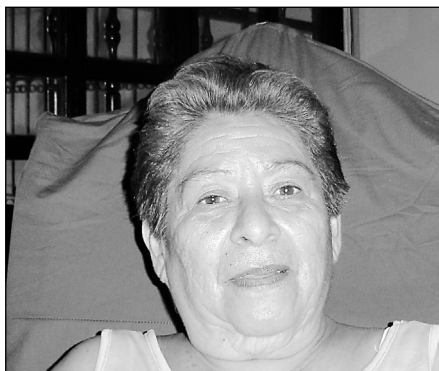
Don Baltazar: Det var en triumf för proletariatet, innan levde vi som slavar till jordägarna. Revolutionen gjorde vad den kunde för folket utan att fråga om vilken politisk färg den enskilde personen hade. Men vi fick inte arbeta ifred.

Doña Carmen: Det var en stor triumf, att bli kvitt alla orättvisor. För mig betydde den framför allt att jag kunde ge alla mina barn utbildning. De som gav sina liv för kampen bad inte om något i gengäld. De var inte som ledarna i dag.

Vilka var de viktigaste framstegen under revolutionen och 1980-talet?

Blanca: Alfabetiseringen, jordreformen, rätt till gratis undervisning och hälsovård för hela familjen samt stipendier för högre studier. Revolutionen väckte folk, man organiserade sig för att försvara sina rättigheter.

– vad finns kvar?

Diega del Carmen Mendoza: "För mig betydde revolutionen framför allt att jag kunde ge mina barn utbildning."

Andrea: Människorna kom ut ur okunnetheten, som kvinnor gjorde vi stora framsteg vad gäller autonomi, medvetande och påverkan.

Lludely: Alfabetiseringen, hälsokampanjerna och det frivilliga arbetet som utfördes för detta samt den stora ökningen av universitetsstudier. Vi fick en annan värdegrund och blev nationalister. Vi var stolta över vårt land, jämför det med ungdomen i dag som önskar att de varit födda någon annanstans! Självständigheten var viktigt.

Uriel: Det allra viktigaste var jordreformen och kampen mot storgodsägarna. "Jorden till den som arbetar den" blev verklighet. En annan viktig aspekt var tillgången till hälsovård, särskilt på landsbygden där människorna tidigare levde utan all form av service.

Don Baltazar: Den största vinsten var att vi blev kvitt Somozaregimen och att bönderna fick jord och finansiering av produktionen. Alfabetiseringskampanjen var otroligt viktig. Folket vaknade upp, många fattiga ungdomar fick stipendier för att studera utomlands.

Doña Carmen: Det viktigaste var att alla kunde få utbildning och de fattiga fick tak över huvudet. Jag kunde börja hyra huset där jag bor än i dag. Det blev konfiskerat för där bodde tidigare en medlem av det förfärliga OSN (*Oficina de Seguridad Nacional*, Somozas säkerhetspolis).

Finns något kvar i dag av de framsteg man gjorde under 1980-talet?

Blanca: I dag finns varken gratis undervisning eller gratis sjukvård. Den nuvarande regeringen representerar bara en elit, de borgerliga. Den enda landvinning som fortfarande finns kvar är en stark vilja till att organisera sig, men ni ska veta att vi får lov att kämpa hårt för

att inte också denna rättighet tas ifrån oss.

Andrea: Revolutionen är inte död, den fortsätter. Det spelar ingen roll vilka som har makten inom partiet för revolutionen är en förändringsprocess. Och så finns jag. Jag är först kvinna, sedan militant sandinist!

Lludely: Vi lärde oss höja rösten och den har vi fortsatt att använda, trots allt som görs för att tysta oss. Det vi har kvar är en frihet att uttala våra åsikter. Tyvärr har all service som befolkningen kunde åtnjuta under 1980-talet blivit totalt nermonterad, bland annat på grund av privatiseringarna.

Uriel: Människorna har fortfarande kvar något inom sig. Man kan till och med se att folk som under 1980-talet var emot kooperativen nästan längtar tillbaka till den tiden, för de har upptäckt att individualismen inte leder till framsteg.

Don Baltazar: Det som finns kvar är kampviljan hos folk, trots alla motgångar vi haft under de senaste regeringarna. De har inte kunnat krossa oss! Och tänk på alla som utbildade sig under 1980-talet, deras kunskaper finns kvar. Det finns fortfarande många bönder som har kvar den jord de fick sig tilldelad vid jordreformen. Vi i Santa Lucia försvarade denna jord med vapen i hand när Violeta Chamorros regering tillträdde, i början av 1980-talet, eftersom de gamla ägarna ville ta den ifrån oss. Men vi vann!

Doña Carmen: Jag ser inte att det finns något alls kvar i dag. Det är klart, vi är sandinister in i själen och kommer så att förbli trots att ledarna i dag bara tänker på sig själva. Och så tycker jag att det är fint att polisakademien fortfarande bär min sons namn, *Academia de Policía Walter Mendoza*.

Hur ser du på FSLN i dag?

Blanca: FSLN har inte ändrat sina ideal, men har moderniserats till formen. Vi arbetar fortfarande för att skapa en drägligare tillvaro för de fattiga. Jag tycker att vi har spelat vår roll som oppositionsparti i parlamentet väl.

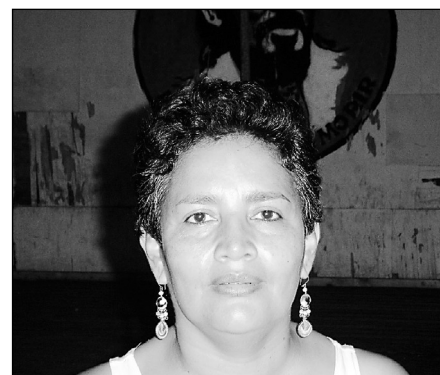
Andrea: Jag anser att FSLN i dagens läge sköter sig bra som opposition. Pakten som slöts med PLC under Arnaldo Alemáns tid fick stora negativa konsekvenser för partiet, men jag tycker att deras handlande nu är mycket smartare. Vi måste förnya ledarskapet. Men hur ska det gå till när man lagt ner den politiska utbildningen av ungdomar och medlemmar? Detta måste tas tag i nu.

Lludely: Tyvärr har FSLN utvecklats till ett konventionellt parti, som endast finns till för att vinna valen. Det är inte längre en folkrörelse, denna blev kasterad. Den sociala situationen är i dag likadan för folkflertalet som den var under Somozatiden, vilket betyder att orsakerna till vår kamp finns kvar, eller bättre uttryckt, har kommit tillbaka. Men jag ser inte att FSLN går i bräsch för att förbättra villkoren. Jag ser inte att FSLN har hållfasta motförslag inför Världsbankens, IMF:s eller frihandelsavtalens strategier. Jag tror att det behövs en annan kraft i samhället för att förbättra folks livsvillkor. FSLN har gått ifrån de ursprungliga principerna och det blir svårt att få bort partiet från den inslagna vägen. Dessutom är det klart att partiets så kallade internkonsultation inför valet bara är ett spel för gallerierna. Ledningen utser alltid de kandidater de vill ha.

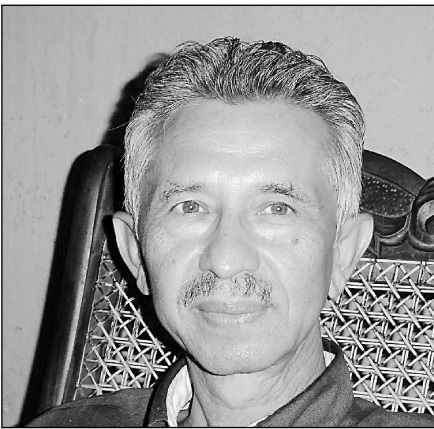
Uriel: FSLN fungerar inte bra här i området där vi bor. Ingen bryr sig om att kalla till möten. Dionisio Marengo passerade snabbt förbi här i sin borgmästarkampanj, men han stannade inte för att tala med folk. De möten som hålls på lokal nivå är spontana och alldeles för sporadiska.

Don Baltazar: Vi har haft ett problem inom FSLN i Santa Lucia och det gäller den politiska sekreteraren. Hon utesluter en massa sandinister genom att inte kalla dem till möten. Det saknas handlingskraft. Men det problemet har vi kommit över nu och vi känner oss starka. Nationellt är FSLN ett solitt parti.

Doña Carmen: En del av oss sandinister håller fast vid de gamla principerna och därför finns det fortfarande i dag många som sympatiserar med FSLN. Jag kan dock inte förstå vad ledarna håller på med!

Andrea Morales är medlem i FSLN sedan 1977. Under 1980-talet arbetade hon i kvinnoorganisationen AMNLAE.

Uriel Pérez arbetade på Nicaraguas ambassad i Stockholm under flera år på 1980-talet.

Är de kommunala valen viktiga och varför?

Blanca: De kommunala valen är mycket viktiga. Det är vi i kommunfullmäktige som är närmast befolkningen, vi som ser deras dagliga kamp. Det är till oss de kommer dagligen med sina problem och ibland kan vi hjälpa till. Jag tror att FSLNs grundidéer kan förstärkas via den kontakten vi som kommunalpolitiker har med folk.

Andrea: De är mycket viktiga eftersom den kommunala ledningen utgör den lokala makten och jag tror att vi måste utveckla landsbygden mer. Dessutom är de en bra termometer för att mäta det politiska läget i stort i landet.

Lludely: De är mycket viktiga. Det är de kommunala myndigheterna som är närmast folket. Det som diskuteras och utförs på makronivå, kan här ses i sitt verkliga perspektiv. Det appliceras på det dagliga livet.

Uriel: Ja, de är mycket viktiga. Det är på denna nivå som folket verkligen kan kämpa för sina rättigheter.

Don Baltazar: Kommunalvalen är viktiga för de ger medborgarna en chans att spela en aktiv roll i samhället. Det är också på denna nivå som man direkt kan utträta något för befolkningen.

Doña Carmen: Ja, de är viktiga, men för första gången kommer jag inte att rösta! Herty Lewites har varit en jättebra borgmästare, men jag kan inte stödja FSLNs nya kandidat till posten, Dionisio Marengo.

Hur ser det politiska panoramat ut inför valet?

Blanca: I Tipitapa ställer sju partier upp i valet, men de flesta tror att vi kommer att vinna igen. En undersökning som gjordes pekade på en stor seger för FSLN och en lika stor tillbakagång för PLC.

Andrea: FSLN agerar bra. Liberalerna är splittrade liksom de gamla kontras, de senare finns både inom PLC, APRE och PRN. APRE har ingen konsistens. Jag tycker det är tråkigt

att en sådan som Joaquín Cuadra, före detta ÖB och sandinist, anslutit sig till dem. Samma sak gäller *Comandante Cero*, Edén Pastora, som lerat sig med borgerliga krafter. Jag tror inte att vi denna gång kommer att ha så mycket inblandning från den katolska hierarkin, eftersom ärkebiskop Miguel Obando y Bravo fikar efter påveämbetet och måste ligga lågt. I Managua har FSLN goda chanser att vinna, men inte på grund av av Dionisio Marengo som person utan för att FSLN är starkt och har trogna röstare.

Lludely: Kom ihåg att i Nicaraguas historia har vi bara haft fyra demokratiska val hittills, 1984, 1990, 1996 och 2001, vilket betyder att vi inte "tröttnat" ännu, men det betyder också att de erfarenheter som finns är få. Men röstdeltagandet kommer att vara stort, tror jag. I Malpaisillo (León) där jag arbetar, ställer bara APRE, PLC, FSLN och *Camino Cristiano* (CCN) upp i valet. FSLN har i dag majoritet, men APRE har stor styrka. Vi har inte gått framåt politiskt, ännu har inte kandidaterna ett solitt program och de har många gånger bristande kunskaper om kommunalpolitik. Valkampanjen kan bli smutsig, titta bara vad som händer med APREs borgmästarkandidat i Managua (som häktades i augusti). Lyckas denna strategi av förtal på nationell nivå, kan vad som helst hända på lokal nivå. Det som oroar mig också är att Högsta valrådet är så svagt och politiserat. Hur kommer det att hantera alla överklaganden som troligen kommer att strömma in före, under och efter valet? Jag tror att FSLN kommer att förlora Managua eftersom kandidaten är okänd bland befolkningen.

Uriel: FSLN har goda chanser eftersom liberalerna är så splittrade. De kunde dock ha utnyttjat detta läge mycket bättre.

Don Baltazar: Vi är rädda för att valkampanjen i vår kommun kommer att vara smutsig på grund av att alla andra partier vet att FSLN är så starkt och de kommer att göra vad som helst för att stoppa oss.

Doña Carmen: Jag tror att FSLN kommer att förlora Managua, men i resten av landet är vi starka. Jag är inte alls glad över valet av borgmästarkandidat för FSLN i Managua. Det är därför jag inte kommer att rösta. *Nicho* Marengo har inte gjort ett dugg för folket, han har inte deltagit i kampen, men han är Daniel Ortigas handgångne man och har blivit tillsatt uppifrån i partiet.

Vad tror du kommer att hända med APRE och PLC?

Blanca: APRE har ingen bas alls här i Tipitapa. Vad gäller PLC tror alla att de kommer att gå tillbaka kraftigt. Liberalerna är totalt split-

rade i en mängd partier och det kommer att betyda en förlust för PLC. Till och med deras ledamot i kommunalfullmäktige tror att de kommer att förlora.

Men om USAs regering och ambassad, kyrkan och COSEP (arbetsgivarföreningen) lägger sig i, tror du inte att dessa partier kan bilda allianser mot er?

Blanca: Det är inte alls otroligt att de i sista stund gör det. Allt för att inte FSLN ska vinna. Vi är medvetna om den risken och därför försöker vi konsolidera basen så mycket det bara går. Vi har sett en klar tendens till "infiltrering". FSLNs kvinnor har blivit inbjudna till flera workshops av nordamerikanska NGOs. För att lära sig att "vara bättre ledamöter". Men jag fick uppleva att det var ett sätt att tala om för oss hur vi bör arbeta och vad vi bör göra och inte göra, bara följa lagarna och inte göra något mer.

Andrea: När Bolaños presidentperiod går ut kommer APRE att kollapsa och alla liberala krafter kommer att behöva omgruppera sig. Hade Bolaños varit smart hade han förhandlat med PLC, med villkoret att Alemán ställdes utanför, men i stället vände han dem ryggen och bildade sin egen gruppering.

Lludely: APRE har kraft eftersom de sitter vid makten. Men högerkrafterna tenderar att alltid ena sig för att bekämpa FSLN, den enda radikala kraften som finns i dag. Därför tror jag att den splittring vi ser i dag endast är ett spel för gallerierna, de kommer att ena sig.

Uriel: APRE är ett regeringsprojekt och kommer att misslyckas, precis som skedde med *Pronal*, bildat av Antonio Lacayo inför valet 1996. De har ingen framtid. PLC är mycket svagt, men det är otroligt att se hur en del politiker fortfarande kan stödja Alemán! Jag tror också att de borgerliga krafterna när tiden är inne kommer att enas mot FSLN.

Don Baltazar: Konjunkturen är med oss i FSLN. Jag känner till flera PLC-anhängare som inte kommer att rösta eftersom de är så uppgivna och andra kommer att rösta på oss eftersom vår borgmästarkandidat är en före detta konservativ som gått in i *La Convergencia* och fram för allt är en hederlig medborgare som är aktad i vår kommun. Men å andra sidan har APRE resurser och makt. Tyvärr är det ofta så att folk går dit där det anordnas aktiviteter, där de delar ut mat.

Doña Carmen: PLC har fortfarande stor styrka. Jag lägger ingen som helst vikt vid APRE. Men det är klart, de har vunnit på att deras borgmästarkandidat blev satt i häkte.

Text och foto: **Berit Svensson H**
VFSN-koordinatör i Managua

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works 2.5 Sweden License. To view a copy of this license, visit creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/